

Evrópskar eftirlitsstofnanir á fjármálamarkaði

... og aðgengi Íslands að innri
markaðnum

Lissabonsáttmáli og krísan

- Löggjafarvinnan fjær EES/EFTA-ríkjunum
  - Aukin áhrif Evrópuþingsins
  - Minna aðgengi ráðuneyta EES/EFTA ríkjanna að undirbúningsvinnu
- Áhersla á aukna einsleitni innri markaðarins
  - Reglugerðir á kostnað tilskipanna
  - Sameiginleg reglubók innri markaðarins

Tvískipt eðli „eftirlits“

Kerfisumgjörð fyrir innri
markaðinn í höndum evrópskra
stofnana

Daglegt eftirlit með
fjármálastofnunum í höndum
fjármálaeftirlita aðildarríkjanna

Eftirlit ECB og aðrir
þættir
bankabandalagsins –
fyrir evruríki og þau ESB
–ríki sem kjósa

Kerfisumgjörðin frá 2011

- European Banking Authority (EBA)
  - Rgl. nr. 1093/2010
- European Securities and Markets Authority (ESMA)
  - Rgl. Nr. 1094/2010
- European Insurance and Occupational Pension Authority (EIOPA)
  - Rg. Nr. 1095/2010
- (European Systemic Risk Board)

Hlutverk stofnananna

- Móta tillögur um tæknilega staðla,
- tryggja samræmda beitingu ESB reglna,
- leysa úr deilumálum milli eftirlitsaðila í aðildarríkjum,
- hafa samræmingarhlutverk ef neyðarástand skapast,
- taka ákvarðanir gagnvart einstökum eftirlitsskyldum aðilum í aðildarríkjunum ef þau telja að eftirlitsaðilar í viðkomandi heimaríki hafi ekki brugðist rétt við,
  - Meginreglan er enn eftirlit á landsréttargrunni
- ákvarðanir um að eftirlitsaðilar grípi til ákveðinna aðgerða ef neyðarástand kemur upp, t.d. að banna eða takmarka skortsölu á samræmdan hátt í öllum ESB-ríkjum.

Valdaframsal í gerðunum

- I. Aðgerðir vegna brota á löggjöf sambandsins,
- II. aðgerðir í neyð,
- III. sáttameðferð og
- IV. stöðvun viðskipta sem ógna fjármálastöðugleika innri markaðarins.

Í öllum þessum tilvikum er stofnunum ESB falið mun umfangsmeira vald en áður hefur verið.

Álit Bjargar og Stefáns (I)

- „Innleiðing ákvæða... ..um heimildir þriggja evrópskra eftirlitsstofnana á fjármálamarkaði til að taka bindandi ákvarðanir sem hafa bein og íþyngjandi réttaráhrif gagnvart íslenskum fjármálafyrirtækjum er háð annmörkum með tilliti til íslensku stjórnarskrárinnar“.
  - Annmarkarnir eru framsal framkvæmdarvalds sem nær út fyrir reglu 21. gr. stjórnarskrár og þeirrar óskráðu reglu stjórnskipunarréttar sem gilt hefur um framsal til alþjóðlegra stofnana.
- „Jafnvel þótt aðlögunartexta umræddra gerða yrði breytt þannig að ákvarðanir eftirlitsráðsins bindi aðeins íslenska ríkið og stofnanir þess yrði engu að síður verulegur vafi á því hvort hið nýja eftirlitskerfi á fjármálamarkaði... væri samrýmanlegt ákvæðum stjórnarskrárinnar.“

Álit Bjargar og Stefáns (II)

- „Það er þó álit okkar að unnt sé að vinna að lausn á þessum grunni að því tilskildu að tveggja stoða kerfi EES-samningsins verði notað gagnvart Íslandi“ og þeim skilyrðum sem BT og SMS ræða:
  - Samningurinn ekki einhliða í verulegum atriðum og án aðildar Íslands
  - Valdframsal afmarkað og fyrirsjáanlegt
  - Úrlausnir í mikilvægum málum yrði í höndum dómstóls EFTA eða sambærilegum stofnunum.

Fyrstu hugmynd að lausn hafnað

- EFTA/EFTA-áætlögunir eru ekki bindandi fyrir Ísland ári 2012. efðu
í júní
- Tillögunir eru ákvarðaðar á milli ára. ngi

Tillaga EFTA/EES-ríkjanna

- Tvö megin sjónarmið um lausn vandans
  - Byggi á núverandi stjórnarskrá ríkjanna
  - Byggt á eðli EES-samningsins og fordæmum hans
    - Samkeppnismál
    - Opinber innkaup

Tillagan: Brot á löggjöf

- Eftirlitsstofnun ESB eða EFTA-stofnun (hugsanlega ESA) getur beint tilmælum til viðkomandi stjórnvalda í EFTA/EES-ríki ef talið er að eftirlitsstofnanir uppfylli ekki skyldur sínar.
- Ef ekki er farið að tilmælum getur EFTA-stofnun (ESA) sent viðkomandi stjórnvaldi formlegt álit.
- EFTA-stofnun (ESA) getur í kjölfarið tekið ákvörðun gagnvart eftirlitsstjórnvaldi EFTA/EES-ríkis.
- Ef stjórnvald EFTA-ríkis fer ekki eftir ákvörðuninni má EFTA-stofnunin (ESA) vísa málinu til EFTA-dómstólsins. Markaðsaðilar sem eiga beinna hagsmuna að gæta geta einnig leitað til dómstóla.

Tillagan: neyðarástand

- EFTA-stofnun getur tekið ákvörðun sem beint er að eftirlitsstofnun EFTA/EES-ríkis.
- Ef neyðarástand krefst aðgerða gagnvart einstaka fjármálafyrirtækjum beinir EFTA-stofnunin ákvörðunum til eftirlitsstofnana EFTA-ríkis.
- Innlendar fjármálastofnanir geta einnig leitað til innlendra dómstóla.

Tillagan: Sáttameðferð

- EFTA-stofnun sætti deildur milli eftirlitsaðila í EFTA-stoðinni og úrskurði að lokum ef sættir nást ekki.
- Sáttameðferð milli stoðanna byggir á eðli grundvallar greina samningsins eða fordæmum í öðrum málum.

Tillagan: Stöðvun viðskipta

- EFTA-stofnun tekur ákvarðanir sem beint yrði að EFTA/EES-ríki (t.d. um tímabundið bann við skortsölu).

Áhrif á EFTA ríkin (I)

- Tafir á innleiðingu eru þegar farin að hafa neikvæð áhrif á EFTA/EES-ríkin
  - Fjöldi gerða á sviði fjármálaþjónustu bíða innleiðingar
- Hætt við að löggjöf dragist aftur úr
  - Verri kjör fyrir íslensk fjármálafyrirtæki
  - Afnám hafta með gamalt regluverk?
  - Dregur úr samkeppnishæfni EFTA-ríkja.
    - Aðgengi getur orðið verra en fyrir 3. ríki.

Áhrif á EFTA ríkin (II)

- ESB hefur hafnað sérlausnum vegna gerða með valdheimildaákvæði fyrir eftirlitsstjórnvöld sem eru að valda vanda:
  - AIFMD – tilskipun um fagfjárfestasjóði.
    - Aðgengi sjóða að innri markaðnum gæti raskast, samkeppnishæfni íslenskra sjóða og vörsluaðila gæti dregist saman.
    - Ekki síst vandamál fyrir Liechtenstein.
  - EMIR – tilskipun um afleiðuviðskipti
    - Skiptir Noreg sérstöku máli þar sem þarlendur miðlægur mótaðili fær ekki aðgang að innri markaði.

Lögfesting sambærilegrar löggjafar

- Bankalöggjöf á grunni CRD IV / CRR
- Fagfjárfestar á grunni AIMFD
- Reglugerði á grunni EMIR
- Slita- og skilameðferð fjármálafyrirtækja

